

דף כא.

עין משפט א.

הו"מ סימן קנו סעיף ג.

ג. יכול ללמד בביתו תינוקות של בית רבן תורה ^ק, וה"ה כל מיילי דמצוה ^ר, ואינם יכולים למחות בידו.

יו"ד סימן רמה סעיף כב

כב. אחד מבני החצר או המבוי שרצה להיות מלמד תינוקות בביתו אין שכניו יכולים למחות ^ש בידו.

כב. מלמד תינוקות שבא חבירו ופתח בית ללמד תינוקות בצידו של הראשון, אין יכולים למחות בידו ^ת שנאמר "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".

הגה: רב היושב בעיר ומלמד לרבים יכול חכם אחר ^א לבא לדור וללמד ג"כ שם אפי' שמקפה פרנסת ^ב הראשון, אם השני ג"כ גדול וראוי לכך.

הגה: חכם אכסנאי שבא לעיר אין לו לקפה שכר הרב הדר שם ^ג ולעשות חופות וקידושין וליטול השכר הבא מהם, הואיל וזה שכר הרב הדר שם.

אבל מותר לו לעשות חופה ולתת השכר לרב הדר שם, וכן מותר לו לדון בין שני אנשים שבעיר שבאו לפניו דשמא הרב שבעיר אינו ממוצע

ק. ממשנה וכאוקימתא דרבא ב"ב כ"א. ואפי' הם רבים מותר. וכ"כ הטור ודלא כרמב"ן שכתב ע"פ פירוש רש"י דביותר מחמשים והוא מלמד את כולם דאסור. סמ"ע ס"ק י"ג.

ר. כ"כ הריטב"א בתשובה סי' כ"ז.

ש. ממשנה בב"ב דף כ' ע"ב וכדמפרש בגמ' בריש דף כ"א. ועיין בחו"מ סי' קנ"ו סעיף ג'.

ת. שם מימרא דרב יוסף.

א. אפי' החכם הראשון זקן ממנו כך משמע מפסקי מהרא"י. ש"ך ס"ק י"ד.

ב. כמו בשכר חופות וקידושין שיש טורח למצוא לזה היתר, ומ"מ שכר שהוא בהיתר ברור, אין לאחר לקפה אותו שכר. ש"ך ס"ק ט"ו. ועיין בפ"ת ס"ק י"ב.

ג. דדוקא כשהחכם האחר בא לדור שם בקביעות, אבל בבא דרך עראי אין לו לקפה. ש"ך ס"ק ט"ז.

להם.

אבל אין לרב אכסנאי להורות איסור והיתר או לבקש לנהוג שררה במקום הרב הקבוע.

הגה: מי שהחזיק עצמו לרב בעיר אפי' החזיק עצמו באיזה שררה אין להורידו מגדולתו^ד, אע"פ שבא לשם גדול יותר ממנו.

הגה: בנו ובן בנו לעולם קודמים למלאות מקומו לפני אחרים^ה, כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת.

הגה: במקום שיש מנהג לקבל רב על זמן קצוב, או לבחור במי שירצו הרשות בידם, אבל בקיבלו הקהל עליהם או עשו ברצונם השררה לרב, אין לשום גדול בעולם להשתרר עליו ולהורידו.

עין משפט ב. יו"ד סימן רמה סעיף ז

ז. מושיבין מלמדי תינוקות בכל עיר ועיר^ו, וכל עיר שאין בה מלמד תינוקות היו מחרימין^ז אנשי אותה העיר עד שיושיבו מלמד תינוקות, ואם לא הושיבו מחריבין^ח העיר שאין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן.

הגה: עיין בחושן משפט בסי' קס"ג סעיף ג' שכר מלמד איך נגבה.

עין משפט ג.ד. יו"ד סימן רמה סעיף ה.ה.

ה. משיתחיל בנו לדבר מתחיל ללמדו^ט "תורה צוה לנו משה מורשה

ד. מריב"ש סי' רע"א.

ה. רמב"ם בפ"א מהלכות מלכים. ועיין באו"ח סימן נ"ג ס' כ"ח ברמ"א ונו"כ בענין זה.
ו. מתקנת ר"י בן גמלא ב"ב כ"א ע"א. וכתב בספר ראשון לציון דהגם שאין חייב ללמד בן חבירו ולהוציא שכר עליו, הטעם כאן כיון שראו שתשכח תורה התקינו זה שהציבור יתנו מכיסם למצוה זו להעמדת התורה, וסיים שמר חמיו היה משכיר מלמדים מכיסו ללמד בני עניים תורה בב' ובג' עיירות.

ז. מימרא דר"ל בשם ר"י נשיאה בשבת קי"ט ע"א.

ח. טור ורמב"ם בפ"ב כדי לקיים ב' הלשונות בגמ' מחרימין ואמרי לה מחריבין.

ט. מברייתא סוכה מ"ב ע"א.

קהלת יעקב" ופסוק ראשון מקריאת שמע ואח"כ מלמדו מעט מעט עד שיהיה כבן שש' או כבן שבע ואז מוליכו אצל מלמד תינוקות.

ח. ח. מכניסין את התינוקות ללמוד מבן חמש שנים שלימות^ב ואם הוא כחוש מבן שש שנים שלימות.

הגה: מ"מ מיד כשמגיע לג' שנים שלימות^ל מלמדין אותו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרוא בתורה.

עין משפט ה. יו"ד סימן רמה סעיף י

י. י. לא יכה המלמד במכת אויב ולא בשוטים ולא במקל^מ אלא ברצועה קטנה.

עין משפט ו. יו"ד סימן רמה סעיף ט

ט. ט. אפי' תינוק שאינו מבין לקרות לא יסלקוהו^ז אלא ישב עם האחרים ואולי יבין.

- י. והרמ"א בסעיף ח' כתב דמבן ג' שנים שלימות מלמדין אותו אותיות התורה, מהרב אברבנאל בפירושו על אבות ואולי לאותיות א"צ מלמד תינוקות.
- כ. ב"י, והוא ממשנה ספ"ה דאבות ומה שאמרו בב"ב כ"א ע"א שמכניסין אותן כבן שש היינו בן חמש שנכנס לבן שש. וכתב הכלבו שמתחילין עם התינוקות ספר ויקרא לפי שאמר הקב"ה יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות, וכן נהגו גם היום. ש"ך ס"ק ח'.
- ל. ורמז לדבר ג' שנים ערלים יהיו. ט"ז ס"ק ג'.
- מ. ועיין בשו"ת קרית חנה סי' כ"ב במלמד שהכה לתלמידו ושבר את רגלו שחייב בחמשה דברים ומנדים אותו עד שיפייס לנחבל. פ"ת ס"ק ד'.
- נ. מימרא דרב שמואל בר שילת ב"ב שם.

עין משפט ז.ז.ט.י.כ.ל.

ח"מ סימן קנו סעיף א

א. אחד מבני המבוי שאינו מפולש^ב או בחצר השותפין שביקש^ע להיות רופא^ב אומן או מקיז דם או אורג בגדים או סופר שטרות^ז או מלמד תינוקות לימוד שאינו של תורה, בני המבוי או החצר מעכבין עליו ואפי' אחד מהם^ק יכול לעכב מפני שמרבה הנכנסים ויוצאין.

וה"ה שלא יכול להשכירו^ר לאחד מאלו אבל למוכרו יכול והם ירדו לדין עם הלוקח ומ"מ אסור למכרו לגוי דלא ציית דינא, וה"ה ישראל שהוחזק דלא ציית דינא אסור למכור לו^ש.

ס. י"א דמבוי אינם יכולים למחות רק בחצר. כ"כ ה"ה בשם יש מפרשים אבל במבוי אם אין ביניהם מאותה אומנות אינם יכולים לעכב והביאם הרמ"א בשם י"א ולדעת השו"ע גם במבוי שאינו מפולש יכולים למחות. ובמבוי מפולש שעוברים בו ממקום למקום אין יכולים למחות מפני ריבוי הנכנסים שהרי הוא מפולש ועוברים ושבים בו כולם. סמ"ע ס"ק א'. ודין זה הוא מברייתא ב"ב כ"א ע"א. ורמב"ם פ"ו משכנים הלכה י"א.

ע. כתב הסמ"ע בס"ק ב' דלא דוקא ביקש אלא אפי' כבר החזיק ועשה מלאכה זו כמה שנים, אינו מועיל חזקה לזה וכמ"ש בסעיף צ'.

פ. פירש רש"י היינו מוהל. ובסמ"ע ס"ק ג' כתב דלא דק שזה דבר מצוה ואין יכולים למחות אלא פירש רופא לגופות בני אדם, ואומן פירושו מקיז דם, ולגירסא רופא אומן היינו רופא שהוא אומן וכן פירש הב"י ואז מקיז דם זה בפני עצמו.

והט"ז כתב שגם הרמב"ם כוונתו או אומן, ומה שהקשה הסמ"ע על מוהל שהרי זה מילי דמצוה כמבואר בסעיף ג' וכתב לתמוה וכי רופא לגופות לאו מצוה היא וע"כ כתב דמילי דמצוה רק במצוה התלוי בצירוף אנשים, כגון לחלק צדקה או להתפלל בעשרה משא"כ מצוה שאפשר ללכת לבתי האנשים שהוא צריך להם כגון מוהל שיכול ללכת לבית המוהל או לרופא אומן שאפשר ללכת ולהתראות בבית הרופא בזה מעכבין עליו אם הוא באופן שיבואו הרבה אנשים לשם ויש ריבוי הנכנסים ע"ש.

ועיין בספר פעמוני זהב שהסכים עם דברי הסמ"ע וכתב דהגם שרופא מצוה אך כיון שיש גם עכו"ם שנכנסים לשם מצי מעכב לא כן במוהל שכולו מצוה. ע"ש.

צ. אבל סופר סת"ם דמצוה היא אינם יכולים לעכב ודלא כהרמב"ן ב"ב כ"א ע"א ד"ה בספרא שכתב שגם בזה יכול למחות. סמ"ע ס"ק ד'.

ק. אפי' נתרצו לו כולם חוץ מאחד יכול לעכב. אבל בתקנות שמתקנים הקהל, כתב הרא"ש בכלל ו' סי' ה' דאין היחיד יכול לבטלן שבזה כתוב אחרי רבים להטות. סמ"ע ס"ק ו'.

ר. הסמ"ע בס"ק ח' כתב לחלק דלהשכיר נראה דלשם זה השכירו, לא כן במכרו אין נראה כל כך דשמא קנאו זה לבית דירה לבנו ע"ש.

וגם בלשוכרו שאינו יכול, איירי בישנו אדם אחר שרוצה לשוכרו לא לאותה אומנות, כ"כ הב"ח אבל מדברי הסמ"ע בס"ק ז'-ח'. והנתיבות בס"ק ה' בחידושים אפי' באין מוצא אחר להשכירו אסור.

ובמכירה לגוי שאינו רשאי, איירי שישנו ישראל שיכול למכור לו. כ"כ הב"ח מדברי הטור והתוס' אבל באין אחר שרוצה לקנותו מותר למכרו גם לגוי.

ש. דויל בתר טעמא דלא ציית דינא. והוא שיש אחר שרוצה לקנותו כנ"ל לפי דברי הב"ח.

עין משפט מ.ג.ס.ע.פ. יו"ד סימן רמה סעיף טז

טז. מעבירים הקטן ממלמד למלמד אחר שהוא מהיר מהראשון בין במקרא בין בדקדוק^ה והוא ששניהם בעיר אחת ואין מפסיק נהר ביניהם, אבל מעיר לעיר או נהר מפסיק ביניהם אין מוליכין אותו אלא א"כ היה גשר בנין בריא שאינו ראוי ליפול מהרה.

עין משפט ז.ק.ר. יו"ד סימן רמה סעיף טז

טז. עשרים וחמשה תינוקות מספיק להם במלמד אחד^א, ואם היו יותר על כ"ה עד ארבעים מושיבים אחר^ב לסייעו בלימודם. היו יותר מארבעים מעמידים שני מלמדים.

הגה: אם שכרו הקהל מלמד לכל התינוקות בסתם ויש יותר מעשרים וחמש המלמד מושיב עוד אחר שמסייעו והקהל יתן שכרו^ג.

הגה: י"א דאם אין בעיר כ"ה תינוקות אין בני העיר חייבים^ד לשכור להם מלמד, וי"א דאפי' בפחות מזה חייבים.

עין משפט ש. יו"ד סימן רמה סעיף יח

יח. בישנו מלמד שמלמד לתינוקות והגיע אחר טוב ממנו מסלקין הראשון^ה מפני השני.

ת. מימרא דרבא שם בב"ב.

א. מימרא דרבא בב"ב כ"א ע"ב, וכפי' הרמב"ם בפ"ב.

ב. והרא"ש והטור פירשו דעד ארבעים א"צ אחר לסייעו, ומארבעים עד חמשים צריך אחר לסייעו, ובחמשים צריך שני מלמדים. והש"ך בס"ק י' כתב שנראה שהולכים בזה אחר המלמד ואחר הנערים ואם הם לומדים מעט או הרבה והכל לפי הענין.

ג. מנ"י בפ' לא יחפור, בב"ב שם.

ד. היינו שאין כופין זה את זה לשכור מלמד. ש"ך ס"ק י"א. וכתב בגליון מהרש"א שעכשיו שנתמעטו הלבבות וא"א למלמד אחד ללמד כ"ה תלמידים ודאי גם בעשרה או י"ב כופין זה את זה.

ה. כרב דימי דקנאת סופרים תרבה חכמה, שם בב"ב כ"א ע"א.

עין משפט ת.

יו"ד סימן רמה סעיף יט

יט. מלמד המדקדק עם התינוקות ע"מ שיבינו עדיף על מלמד שקורא הרבה ואין מדקדק עמהם להבין על נכון.

דף כא :

עין משפט א.

יו"ד סימן רמה סעיף יז

יז. מלמד תינוקות שמניח התינוקות ויוצא, או שעושה מלאכה אחרת עמהם או מתרשל בתלמודו, הרי זה בכלל "ארור עושה מלאכה ה' רמיה" לפיכך אין להושיב מלמד אלא בעל יראה ומהיר לקרוא ולדקדק.

הגה: אין למלמד להיות ער בלילה יותר מדאי כדי שלא יהיה עצל ביום ללמד. כמ"כ לא יתענה המלמד^ז או ימנע מעצמו אוכל ומשתה או שיאכל יותר מדאי כי כל הדברים האלו גורמים שלא יוכל ללמד טוב. וכל המשנה ידו על התחוננה ומסלקין אותו. ועיין בחו"מ סי' של"ד ושל"ה עוד בדיני מלמדין.

עין משפט ב.ג.

חו"מ סימן שו סעיף ח

ח. יב. שוחט של בני העיר שניבל הבהמות^ח, והמקיז דם שחבל, והסופר שטעה בכתיבת השטרות, ומלמד תינוקות שפשע בתינוקות ולא

ו. רמב"ם שם בפ"ב מת"ת הלכה ג'.

ז. מתוספתא בב"מ הביאה הרי"ף והרא"ש בפ"ז דב"מ בפועל. ועיין בחו"מ סי' של"ז סעיף י"ט ועיין בגאון אות ל'.

וכתב בברכי יוסף דאף מי שמחמיר בתענית חלום כמ"ש האר"י ז"ל אין להחמיר במלמד תינוקות. פ"ת ס"ק ט'.

ח. מב"מ ק"ט ע"א מעובדא דרוניא שם ואם בחנם שחט מסלקים אותו שלא יעשה לא בשכר ולא בחנם, ואפי' שחט בשכר דחייב לשלם בניבל מסלקין אותו, משום בושתו ובושת אורחיו, שזה אינו שייך בתשלום מהשוחט בשכר.

לימד אפי' רק יום או יומיים ^ט או לימד בטעות ^י, והנוטע אילנות לבני העיר שהפסיד, וכל כיוצא באלו שא"א שיחזירו ההפסד שהפסידו, מסלקים אותם מיד בלא התראה ^כ שהם כמותרים ועומדים, עד שישתדלו במלאכתם, כיון שהציבור העמידו אותם עליהם.

* וי"א דאף שאינם צריכים התראה מ"מ בעינן חזקה שהם מוחזקים בזה ^ל, או שיתרו בהם אע"פ שאינם מוחזקין בכך.

* הנותן מעות לחבירו לכתוב לו ס"ת ונמצאו בו טעויות, וצריך לשכור מגיה שיגיה אותם אם זה מאותם טעויות שדרך הסופרים לטעות אין הסופר חייב כלום ^מ, אבל אם טעה כ"כ שאין דרך לטעות חייב.

ומ"מ הולכים אחר המנהג דאם מנהג המקום שכותבי הס"ת הם מגיחים גם זה צריך להגיה, ובסתם מקומות שאין הסופר חייב להגיה ועמד מעצמו והגיה חייבים הבעלים לשלם לו ההגה.

עין משפט ד. חו"מ סימן רכה סעיף יח

יח. מותר לחנוני לחלק קליות ואגוזים לתינוקות כדי להרגילם שיקנו ממנו ^נ, וכן יכול למכור בזול יותר מהשער כדי שיקנו ממנו ואין בני השוק יכולים לעכב עליו. ועיין במש"כ הרמ"א בסי' קנ"ו סעיף ה' ^ס.

ט. היינו יום שהוא כיומיים שהוא מעת לעת דוקא בעינן שיבטלו, ודומה לזה מה שדרשו חז"ל אך אם יום או יומיים יעמוד ושם יום שהוא מעת לעת. סמ"ע ס"ק כ"א.

י. כפירוש רש"י שם בב"מ ד"ה מקרי דרדקי משבשתא כיון דעל על, וכגון שהמלמד עצמו טועה בדבר ואינו יודעו, אבל אם היה יודע הדבר ואינו משגיח על אחד התינוקות אם הוא אומר הדבר בטעות בזה, לא מסלקינן ליה כ"כ ה"ה בפ"י משכירות בסופו.

כ. ובאשר לתשלום שגרמו בב"י בסי' שפ"ו כתב דאינו משלם וכן פסק הרמ"א שם בסעיף ג'. מפעמוני זהב.

ל. המגיד משנה בפ"י משכירות הלכה ז' בשם הראב"ד ונ"י.

מ. מתשובת הרשב"א ח"א סי' אלך נ"ו.

נ. במשנה וכחמים וכדמפרש בגמ' טעמם שאומר לו אני מחלק אגוזים אתה תחלק דבר אחר.

ס. עיין בפעמוני זהב שהביא שכתב בתשובה סי' נ"ד מדוע בב' בני אדם הדרים בעיר אחת דמותר לאחד להוזיל הרבית לעכו"ם דלפי הטעם בחנוני שאמרו בגמ' איך יהיה מותר לאחד להוזיל הרבית.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ה.ו.ז.ז.ט.

ח"מ פימן קנו פעיף ה

ה. כופין בני מבוי שאינו מפולש^ע זה את זה מטעם ריבוי הנכנסים ויוצאים שלא להושיב בניהם לא חייט ולא בורסי, והוא באין אומן אחר שם כלל, דאם ישנו כבר אומן אחר שם אין בני המבוי יכולים לעכב משום ריבוי הנכנסים דיש כבר שם ריבוי הנכנסים לאומן אחר הקיים.

ואם האומן האחר הקיים רוצה לעכב חבירו מלפתוח אותה אומנות משום פיסוק חיותו אם זה שכנו אינו יכול לעכב עליו אבל אם הוא מעיר אחרת שאינו משלם מס העיר ודאי מעכבו גם משום פיסוק חיותו.

* ויש חולקין וסוברים דאף במבוי מפולש^פ יכולים למחות בני אומנותו שלא יכנס לשם דפסיק חיותם הואיל והוא מעיר אחרת אבל אם רוצה לפתוח אותה אומנות במבוי אחר בעיר, בעל האומנות אינו יכול למחות בו הואיל ומשלם מס העיר. אבל בני העיר יכולים למחות בכל ענין שיכולים לומר שאין אנו יכולים לישון מקול הנכנסים אע"פ שיש להם

ע. זו שיטת הרמב"ם בפ"ו משכנים הלכה ח' וכן דעת השו"ע, ופירושו בסוגיא ב"ב כ"א ע"ב דמפרשים הרישא בברייתא צריכין בני מבוי שלא להושיב במבוי שאינו מפולש ובליכא אומן אחר, ומטעם ריבוי הנכנסים. והסיפא בברייתא דלשכינו אינו כופהו, מפרשים היינו שיש שם אומן אחר במבוי, שאז אין בני המבוי יכולין לעכב משום ריבוי הנכנסים כיון שיש כבר אומן אחר המרבה בנכנסים ובא האומן שכבר קיים לעכבו משום פיסוק חיותו, ולזה אמר דלשכינו אינו כופהו, דאינו יכול לעכב משום פיסוק חיותו. וע"ז אמר רב הונא בריה דרבי יהושע, דאם הוא בן עיר אחרת שאינו משלם מס ודאי שחבירו האומן שכבר קיים מעכבו משום פיסוק חיותו.

והרב בהג"ה הביא דעת הפוסקים החולקים ומפרשים הסוגיא הרישא במבוי מפולש ומעכבין זה את זה מטעם פיסוק חיות דאיכא אומן אחר. וע"כ א"א לפרש בבן עיר אחרת שאינו משלם מס שזה לכו"ע כל העיר מעכבת עליו, ולא רק בני אותו המבוי, ובבן אותה עיר ממש ג"כ א"א להעמיד דזה הוי שכינו לפי בעיא דרב הונא, ועל כורחך צ"ל דמיירי בנותן מס והרי יש להם הוכחה שבבן עיר אחרת אפי' נותן מס שייך משום פיסוק חיות.

ולפי שיטת החולקים שמעמידים הרישא במבוי מפולש, י"ל דבמבוי שאינו מפולש, דבני המבוי יכולים לעכב משום ריבוי הנכנסים אפי' כשיש שם אומן אחר כי לדעתם יש ריבוי יותר גדול וע"ז יכולים למחות. ולדעת הרמב"ם במבוי מפולש אינם יכולים למחות משום פיסוק חיות אף מעיר אחרת ובלבד שמשלם מס בעיר, ועיין בהקדמתו של בעל הנתיבות לסעיף זה באות י"א.

ועיין בדברי הפעמוני זהב ד"ה הכלל העולה.

פ. ובמבוי שאינו מפולש אפי' יש שם אחר יכולים למחות מפני ריבוי הנכנסים לדעת הרמ"א, והברייתא דב"ב שאמרה ולשכנו אינו כופהו, מיירי במבוי מפולש שלא שייך בו ריבוי הנכנסים. סמ"ע ס"ק ט"ז. ונתיבות ס"ק י"ד בחידושים.

- כבר אותה אומנות ויש ריבוי נכנסים מ"מ הוי ריבוי טפי.
- ואין חילוק בזה בין ת"ח לאדם אחר דרק ברוכלין^ז אמרו חילוק זה.
- * וי"א דאם בני העיר צריכים לתורתו של הת"ח אין יכולים אחרים למחות בידו^ק, אע"פ שיש תלמיד חכם אחר בעיר דקנאת סופרים תרבה חכמה.
- * תלמיד חכם המביא סחורה לעיר חייבין למנוע כל אדם מלמכור עד שהוא ימכור שלו^ר, אם לא שיש גוים שמוכרים ואין רווח בזה לת"ח שאז אין למנוע אחרים מלמכור. ועיין ביו"ד סי' רמ"ג.
- * אדם שיש לו גוי שמסתחר איתו תמיד וזהו מערופי"א^ש י"א דאסור לאחרים לירד לחיותו ולעסוק עם הגוי ההוא, ויש מתירין לישראל אחר לילך לגוי ההוא להלותו ולעסוק עמו דנכסי גוי הם כהפקר וכל הקודם זוכה.
- * שני בני אדם הדרים ביחד ואחד רוצה להוזיל בהלוואת הריבית לגוי אין חבירו יכול למחות בו^ת.

עין משפט י.כ. חו"מ סימן קנו פעיף ג.

- ג. יכול ללמד בביתו תינוקות של בית רבן תורה^א, וה"ה כל מילי דמצוה^ב, ואינם יכולים למחות בידו.

יו"ד סימן רמה פעיף כב

- כב. אחד מבני החצר או המבוי שרצה להיות מלמד תינוקות בביתו אין

צ. כמבואר בסעיף ו'.

ק. ב"י בשם הגהות אשרי. ב"ב סי' י"ב.

ר. טור בסעיף י"ד.

ש. עיין במרדכי בפ' לא יחפור סי' תקט"ו והגהות מיימוני פ"ו דשכנים אות ח'. ועיין בסי' שפ"ו סעיף ג' ברמ"א.

ת. עיין לקמן בסי' רכ"ח סעיף י"ח.

א. ממשנה וכאוקימתא דרבא ב"ב כ"א. ואפי' הם רבים מותר. וכ"כ הטור ודלא כרמב"ן שכתב ע"פ פירוש רש"י דביותר מחמשים והוא מלמד את כולם דאסור. סמ"ע ס"ק י"ג.

ב. כ"כ הריטב"א בתשובה סי' כ"ז.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שכניו יכולים למחות ^א בידו.

כב. כג. מלמד תינוקות שבא חבירו ופתח בית ללמד תינוקות בצידו של הראשון, אין יכולים למחות בידו ^ד שנאמר "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".

הגה: רב היושב בעיר ומלמד לרבים יכול חכם אחר ^ה לבא לדור וללמד ג"כ שם אפי' שמקפח פרנסתו ^ו הראשון, אם השני ג"כ גדול וראוי לכך.

הגה: חכם אכסנאי שבא לעיר אין לו לקפח שכר הרב הדר שם ^ז ולעשות חופות וקידושין וליטול השכר הבא מהם, הואיל וזה שכר הרב הדר שם.

אבל מותר לו לעשות חופה ולתת השכר לרב הדר שם, וכן מותר לו לדון בין שני אנשים שבעיר שבאו לפניו דשמא הרב שבעיר אינו ממוצע להם.

אבל אין לרב אכסנאי להורות איסור והיתר או לבקש לנהוג שררה במקום הרב הקבוע.

הגה: מי שהחזיק עצמו לרב בעיר אפי' החזיק עצמו באיזה שררה אין להורידו מגדולתו ^ח, אע"פ שבא לשם גדול יותר ממנו.

הגה: בנו ובן בנו לעולם קודמים למלאות מקומו לפני אחרים ^ט, כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת.

הגה: במקום שיש מנהג לקבל רב על זמן קצוב, או לבחור במי שירצו הרשות

ג. ממשנה בב"ב דף כ' ע"ב וכדמפרש בגמ' בריש דף כ"א. ועיי' בחו"מ סי' קנ"ו סעיף ג'.

ד. שם מימרא דרב יוסף.

ה. אפי' החכם הראשון זקן ממנו כך משמע מפסקי מהרא"י. ש"ך ס"ק י"ד.

ו. כמו בשכר חופות וקידושין שיש טורח למצוא לזה היתר, ומ"מ שכר שהוא בהיתר ברור, אין לאחר לקפח אותו שכר. ש"ך ס"ק ט"ו. ועיי' בפ"ת ס"ק י"ב.

ז. דדוקא כשהחכם האחר בא לדור שם בקביעות, אבל בבא דרך עראי אין לו לקפח. ש"ך ס"ק ט"ז.

ח. מריב"ש סי' רע"א.

ט. רמב"ם בפ"א מהלכות מלכים. ועיי' באו"ח סימן נ"ג ס' כ"ח ברמ"א ונו"כ בענין זה.

בידם, אבל בקיבלו הקהל עליהם או עשו ברצונם השררה לרב, אין לשום גדול בעולם להשתרר עליו ולהורידו.